

मेन्सगम यकलेन सिमिकड

मानवअधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्र
(लिम्बु भाषा)

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

पो.ब.नं. २७२६, स्युचाटार, कलकत्ता

फोन नं. २७०७७०, २७८७७०, फ्याक्स नं. २७०५५५

मेन्ध्याम यकलेन सिमिकड (लिम्बु भाषा)

भाषा अनुवाद

बालकृष्ण माबुहाङ्ग

सम्पादन / संयोजन

नरनाथ लुइँटेल

देवी बाँस्कोटा

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

कलंकी, स्युचाटार- पोष्टबक्स नं २७२६

फोन नं. २७०७७०/२७८७७०

फ्याक्स नं २७०५५१

मेन्छाम यकलेन सिमिकड
(लिम्बु भाषा)

पहिलो संस्करण : ०५४ चैत

संख्या : २ हजार

प्रकाशक : अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

सर्वाधिकार : इन्सेकमा सुरक्षित

मूल्य : १०।-

मुद्रक :

**फुलचोकी बुक्स एण्ड स्टेशनर्सका लागि
क्वालिटी प्रिन्टर्स**

भूमिका

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ग्रामीण जनसमुदायका बीचमा मानवअधिकार शिक्षा र सचेतनता अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा जुटेको एउटा मानवअधिकार संस्था हो। गाउँको अभावग्रस्त जीवनसंग संघर्ष गर्दै बाँचिरहेका ग्रामीण जनताको चेतनालाई उन्नत नबनाएसम्म मानवअधिकारको संरक्षण एवं विकास हुन सक्दैन। यो काम सचेत र संगठित प्रयत्नले मात्रै सम्भव छ भन्ने अवधारणामा इन्सेक कटिबद्ध छ र आफ्ना सबै क्रियाकलापहरू यसैतर्फ केन्द्रित गरेको छ।

मानवअधिकार विश्वव्यापी घोषणापत्र जारी भएको ५० वर्ष लाग्यो। यो घोषणापत्रलाई इन्सेक आफ्नो मार्गदर्शक मान्दछ। “मानव परिवारका सबै सदस्यहरूको अन्तरनिहीत मर्यादा तथा समान र हरण गर्ने नसकिने अधिकारहरूको मान्यता नै स्वतन्त्रता, न्याय र शान्तिको आधार भएकोले” भनी प्रस्तावनाको थालनीमा उल्लेख गरेर संयुक्त राष्ट्र संघको महासभाद्वारा सन् १९४८ डिसेम्बर १० तदनुसार वि.सं. २००४ साल मंसिर २५ गते यो घोषणापत्र पारित भएको थियो। जनताको लागि आर्जन गरिएको यो घोषणापत्र मानव

जातिकै लागि अमूल्य सम्पत्तिका रूपमा रहेको छ। नेपाल यो घोषणापत्रको पक्ष राष्ट्र हो अर्थात् नेपालले पनि यसको कार्यान्वयन प्रति आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरेको छ।

बिगत वर्षहरूमा मानव अधिकार घोषणा पत्रको के कस्तो सार्थकता रह्यो भनेर विश्व स्तरमै यसको समीक्षा र मूल्यांकन गर्न थालिएको छ। यसै क्रममा इन्सेकले पनि जनस्तरमा चेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले घोषणापत्रको व्यापक प्रचार प्रसार गर्ने विशेष कार्यक्रम तय गरेको छ। उक्त कार्यक्रम मार्फत् ग्रामीण तहका जनसमुदाय बीच छलफल गराउने, मानवअधिकार घोषणापत्रले प्रदान गरेका अधिकारहरू जनताको दैनिक व्यवहारमा के कति सार्थक रहन सकेका छन् भनेर पहिचान गर्ने, कार्यान्वयनको तहमा रहेका बाधा र अड्चनहरू पहिल्याउने, तिनीहरूलाई हटाउनका निम्ति राज्य तथा जनस्तरबाट के कस्तो पहल एवं प्रयत्न हुनु पर्दछ भनेर निचोडमा पुग्न सहयोग पुऱ्याउने छ। यसले घोषणा पत्रको प्रचार प्रसारका साथै व्यवहारिक कार्यान्वयनमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने छ भन्ने विश्वास हामीले लिएका छौं। जनता सार्वभौम सत्ता सम्पन्न भए पनि सचेतनताको अभावमा आफ्नो अधिकारको रक्षा गर्न सक्दैनन्। आफ्ना हक अधिकार बारे सचेत र संगठित हुन यस किसिमको प्रयत्न फलदायी हुने आशा गरिएको छ।

यो वर्ष इन्सेक स्थापनाको १० औं वर्ष पनि हो। घोषणा पत्रको ५० औं वर्ष र इन्सेक स्थापनाको १० औं वर्ष प्रवेशको अवसर पारेर इन्सेकले नेपालमा प्रचलित लिम्बु, राई, तामाङ, गुरुङ, मगर, नेपालभाषा, अवधि, राजवंशी, भोजपुरी, मैथिली, शेर्पा र थारू जाति जनजातिका बाह्रवटा मातृभाषाहरूमा घोषणापत्रलाई रूपान्तर गरी यो रूपमा प्रकाशित गरेको छ। यस अतिरिक्त नेपाली र अंग्रेजी भाषामा पनि छुट्टाछुट्टै संस्करणहरू रहेका छन्। यसै क्रममा तयार गरिएको यो लिम्बु भाषामा अनुदित मानवअधिकार विश्वव्यापी घोषणापत्र हो। यो घोषणापत्रलाई रूपान्तर गरी स्रहयोग पुऱ्याउनु हुने वालकृष्ण माबुहाङ्ग र जाति जनजाति अनुरूप चित्र परिमार्जन गर्ने नवराज भट्टलाई म हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। साथै पुस्तक प्रकाशनको निम्ति संयोजन तथा सम्पादन गर्ने देवी बाँस्कोटा, नरनाथ लुईटेल एवं कम्प्युटर टाइप सेटिङ गर्ने गीता माली पनि धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ।

०५४ चैत

सुशील प्याकुरेल

अध्यक्ष

मेन्छाम यकलेन सिमिकड

न पान्छीनैमेन्छाम युक लेन सिमिकड कुदिन पान्छीन्

तकपान :

याप्पी सयडले केरेक पासिड पादड हारेन
खून्छी मिडसो ताडसो नू नाप्पा मेन्नुम्ना युकहारेन
तेन्दीडइन नु खून्छी आपुडगि खासेन नू सनारुडलेन
युकतेन पोखेवाल्ले,

याप्पी युकओ हिनाम नू सोधूड लाम निड्वा
पाःप्पापा याम्बक पोखेआड याप्पी सूहाडलेन निड्वा
सिकूम सिगाडओ मेघान्दूवा चोगूल्ले याप्पीहारे
नसान नू पाःप्पा खोकेदेप्पा हेक्याड किम्सिम नू
सेनलप खोमापोड ताडव केरक याप्पीरेन निड्वा
पान्छिन वाबेल्ले,

खुमदिडलेन नु ऐप्लेकरेन् वे लाम खोमेदेत्तेन्
मेनि तेन्घड चोक मेन्नी कूनूक लाम्बेरो भाड याप्पीरे
मेन्डतुल्ल भाड चोक्मनी फगर याप्पी युकहा
कुभाडदेम्बा हाडगेनलाड ताडसेक चोक्मा चारिके
येकपा पोखेवाल्ले,

लाजेहा लूमो सोबूनदाड्बा कार्इन फोमा
येक्पा पोखेवाल्ले,

काप याकपाडगेवा याप्पीहारे खून्छी आभाडे
युकहा नु याप्पी मिडसो थाडसो केरेक येम्बीछा
मेन्छूमारेन कूदडब यूकहाओ याम्मो नसान लेड

यूकसकओ चोकमाङ यलिक आपुङ्गि रेन
यूकतेन्लाम् साम्जिकेन थोबो नू मिक्कीरेन पेबेन
फोमा चिसिक पोखेबाल्ले,

पासिङ पदाङ लाजिहारे काप याकपाङ्गेरेन
कुफासिङो याप्पी यूकहा नू खून्छी आपुङ्गिलाम
लाम्व सिमिकलूङ् कूदीङ् नाजम केफोबा हेक्याङ्
हेक्याङ् खेङ् ईस्सिक लाम नाच्छे माङ्हूप
चोगूवाल्ले

कङ् माङ्हूप कूदिम् चोक्मोओ युक हेक्याङ्
आपुङ्गि लामहाओ आङ् केदङ्ब पान्लेन खेम्मा
चोक्माओ युङ्मा केबोङ्बा पोखेबाल्ले,

आल्ल हेक्याङ्

पासिंपदाङ लाजे हानू खून्छी हुकओ केवाबा
आपुङ्गि लाजे लुम् केयुङ्बा याप्पीहाओ आङ् खेङ्
यूक नू युक्चूम्भो हारेन सिमिकलूङ् कूदीम् नू
नाधिम्मा मिङ्सो थाङ्सो चोक्मा फोमा फाङ् केरेक
याप्पी नू सङ्जूम लाम कङ् पानछिन् इन नीङ्वाओ
मेयूकसूआङ् याकपङ्गेन नू वेलाजे हारेन लाङ्गम
लाम अखतम्भ युक्हानू यक्चूम्भोरेन निसाम लाम
सूधिङ् फोसे मेहक्सूनु फाङ् पयाङ् चूम्लूङले
मेन्छाम्यूक पान्छिन इन केरेक लाजेबा याप्पी नू
लाजेफाङ् थीक कुदङ्ब लाङ्घेकमा लामरो फाङ्
पान्छिन् तेसु, ।

केरेक याप्मी साहा मेबोङ्नुई आपूङ्गी
मेबोङ्, खेङ् केरकरेन खून्धी युक्
कुदङ्ब वाबा पोखेल्ले यम्ब केनिवा
केजोक्पा पोङ्से केरेक याप्मीहा ईमा
चोक्मा मेसूक्पा मेवाबाईल्ले खून्धी
लूमो फूनुसा इछिङ्मा पोङ् ।

सुवाड, ना, चू, पान्छिम, साम्योक,
 हाडथीम नू वे वे याक्पोडगेन नू
 साम्जिक कूलन लाम, कून्धे आतिनाड
 लाम लाम यो थो मेन्जोकए केरेक याम्पी
 साहा कड् युक् पान्छिन् इस्सेक युक् नू
 यक्चूम्भो मेघो । कड् नूलेयाड यरिक
 यतिनाड् लाजे आभाडे आपूङ्गि वासाड्,
 ताड्सेःपवासाड् खेओ केयूडबा
 मनाहाओ हाड् चोक थीम इगर वेलाजे
 हारेन खून्छी थिम् इसीक यो थो चोक्मा
 मेनूनेन् ।

केरेक याम्पी साबाहारे याकचूम्भो नू
खुन्छि थक हिङ्मरेन युक मेघो ।

एनआड याप्पी इधेङ्म्सी नू योग,
कम्मासी खोमेदेत्तनन । याप्पी सा हा
योग चोक्मासियाड लेङ्हाङ् खोमा
मेननूनेम्बा वा ।

एनाड याप्पी इन याम्जिक तूखे पिमा
स्वोमेदेत्नेन हेक्केनू आतिनाड याप्पी
स्वून्धीना सोरू नू स्वूम्दीङ् चोकमा
मेनूनेन ।

कूभाड मीकलाम केरेक मनासा लथिके
नीमासी पोड् हेक्याड केरेकले हेकताम्ब
युक मेखोसू ।

केरेक मनासा कूभाड लाम लथिक ए
निमेदेप्पाल्ले एनाड यो थो मेन्वोड्ए
ओममसी पोखेल्ले खून्छी केरेकरे
हेकतम्भ कूभाड् हिंसे युक्तिम्भ मेघो ।

थाडनाम्भे नू कुभाडरे यूक्सूबा याप्मी
युक केयबा तक्लेङ्ग याकपङ्गेन खासेन
लोन देनओ खासेन् युक केरेकरे मेघोसू ।

एःननाड लाजेलाम इःईपा लमातेःमा,
तेम्मा, हेक्याड, नीमेदेत्तीन्ल साकमा
खोमेदेत्नेन् ।

एतिङ नाङ याप्मी कूतकलेङ् वे मना
हिप्मा, तम्मा, पानओ आप्तीक पोखेसाङ
खूने कु-यूक, कुमिङ्सो कूदाङ्सो
ताङमाङ खासेनदेन लाम कूपानहा खेम्मा
चोक्मा पोङबा ।

सामवान सो केवोड्बा याप्पी, खूने सो
चोगूबा मेन्धात्ने धारिक कूपानहा खेम्मनू
कूथाड्से खासेन लेनरे सो केजोकपा
फाड् मेन्धात्ने धारिक सो केजोकपा मेप्पा
मेनूनेन् ।

एतिनाड मनारेन कूसीवि, हिमथाड् इ
इन्धाड्सक हा ओ निड्वा पा-पान सूमा
मेनूनेन् हेक्याड् यतिनाड याप्पीरे
कूमिड्सो कूथाड्सो फेल्लामा मेनूनेम्बा,
वे मनारे फेल्लाम मेजोगूनू फगर हेके
मेन्जोए फाड् स्वासेन कुभाड् तेमा
पोड्बा ।

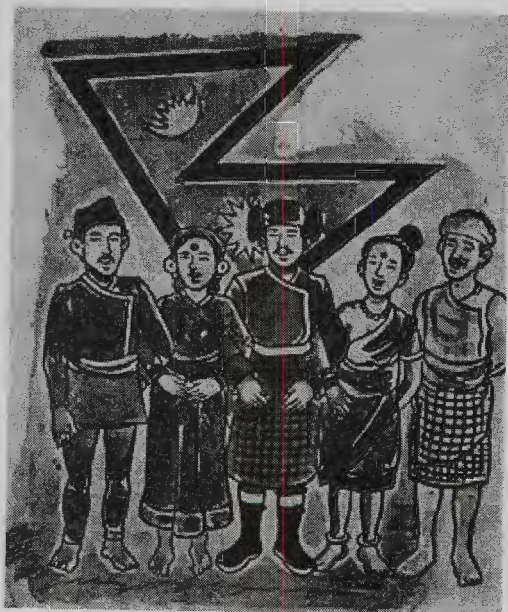

केरेक मनाहा खून्छी लाजे सिगाड् वामा,
तकम्मा केखोब युक मेखोसू ।

केरेक मना आभाडे लाजे लेप्पा, हेकेनू
नूड्मा तामाआड् मेघो ।

आभाडे लाजेओ लाजेलाम यो थो
 केजोकपा फाड् लाजेवा थिकमा लाम
 सेपसिंसे वे लाजेहाओ खेचिङमा पेकमा
 मेघो । काप याकपाङगेन सङ्जूम्भो
 इसोक नू कुनिङवा ताकलेङ् याम्बकओ
 थिकताम केबोङबा पानहाओ वे
 लाजेहाओ खेचिङमा वामा खोमेदेत्नेन ।

केरेक मनारे यकयूड सक युक मेखो ।

एतिन्नाड याप्पी खने कूखोबा यकयुड
सक मेम्बीमा खोमेदेतनेन हेक्केनु
याकयूडसक लेकमा केघोब युक इन
मेम्बीम सूकमेदेतनेन ।

सूवाडः याकपडगेम्बी नू साम्योक रेन यो
थो फाड् मेन्छ्या थाड्वेन केगेप्पा
येम्बीछासा मेन्छुमा साहा मेप्पवेम चोकमा
नू सयड् यूड्मा मेघो । मेखिम चोकमा
नू सेम्मा नेप्पाडः पानओ नेमाडलेन
कूदड्ब युक् खोसी ।

मेखिम चोकमा नेप्पाडः येम्बीछा मेन्छुमा
हाच्छीरे खून्छी निड्वा इस्सिकरक
मेखिम युड्मा सूक ।

सयड् सड्जूमरेन कुयुक पोखेबाल्ले
कुसेपसे, कुफोसे, सड्जूमनू लाजे लाम
ओमेमा पोड ।

थिप्पारक, किगर यलिक पोङ्माङ्
याङ्सा यूङ्मा, चिङ्मा केघोब युक् वा ।

एतिनाङ् याप्मीरे कुयाङ्सा यो थो चोक्म
स्वो मेदेतनेन ।

केरेक मनारे इछिड्मा, निड्वा पिमा,
साम्योक चोकमा मेघो । साम्योक,
निड्वा लेकमा मेघोसू, खून्छी निड्वा,
साम्योक निच्छाम, माड्सेवाओ फोमा
मेघो ।

केरेक मनारे निङ्वा पान् पामा नू
सापसाकओ साक्लप्मा मेघो । एल्लेयाड
मेन्धेकए हेक्केलरिक निङ्वाओ केदाबा
पान्हा खोम, हङ्मा, ना कना तेमा
निङ्वा केजोकपारे खोसू ।

सनारूङ् नू चूमलूङ् चोकमा, साङ्जूङ्
फोमा युक् केरेक याप्पी रे मेघोसू ।
सङ्जूमरेन पासिङ् पदाङ् पोङ्मा यतिनाङ्
मनाओ कर चोकमा खोमेदेतनेन ।

लाजेरेन हाङगेम्बा तङ्गाम ओ केरेक
याप्मीरे आपुङगी लाम कुछाप
सेकमासिआङ लकलोमा खोदेप्पा ।

केरेक लाजे सावारे हाङ्लाङ्ङब याम्बक
हाओ लाम कुदङ्वा खोकेदेप्पा ।

हाङ्लाङ्ङवरेन हाङ्चोक थिम लाजे
सावाहारे खून्छी निङ्वा इस्सिक
केबोङ्बा पोखेल्ले पेला पेला
याकपोङगेम सेकसीमओ केरेकरे लक
लोमा मेघो हेक्याङ, हकतम्ब याम्बक
फोट पिसिङ्लाम रकपोङ् ।

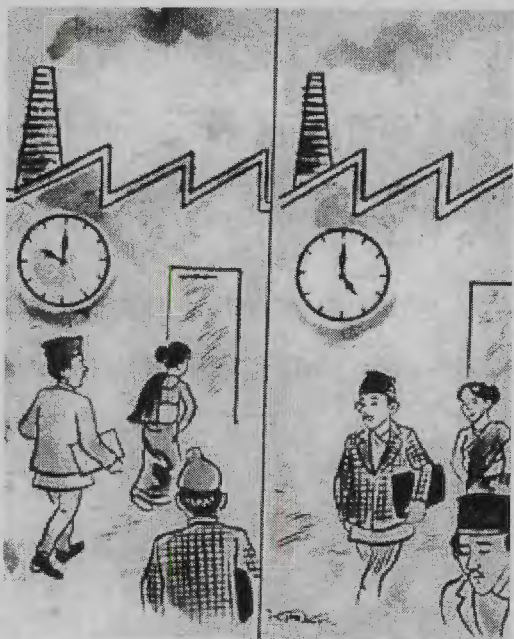
सङ्जूमभोगेन पासिङ पदाङ
 आबोखेबाल्ले केरेक याप्पीओ
 साम्जिकेन ताङसेप यूक वा । हेक्केनू
 खून्छी थकलिगेन नाहेन फोसे नू हिंसे
 चाहाव केजोकपा याङजिक, साम्जिक
 नू साक्थिम युक्हा वेलाजेहालाम केखोव
 नू आभाङे लाजेलाम केवोङ्वा
 फासिङमहा केखोव युक् केरेक याप्पी
 ओ वा ।

केरेक याप्पीओ याम्बक चोकमा,
याम्बक सेकमा, नू याम्बक चोकसे
चाहाव केजोक्पा वानाम तड्म यूक वा ।

केरेक याप्पीओ केदड्बा याम्बकओ
केदड्बा चवी केखोव युक वा ।

केरेक याप्पीओ खून्छी याम्बक नू चवी
सेप्से थीक “त्रेद यूनियन” युड्सेक
चोक्मनू खेओ लकलोमा युक वा ।

केवाव याम्बक ओ कुदडब चवी खण्टा
थिकरेन आखेन खोगेदेप्पा, याम्बक
चोकमेल्ले समाजी युड्मा नू याम्बकु
मेन्जोक येनु खोकेदेप्पा युक केरेकरे
मेघोसु ।

केरेक याप्पीओ आदूक आसाक इल्ले
 सिदा पाङ्दा खोमनू चाम, वामा तेत,
 हिमथाङ, केखोबा युक वा । केदूक्पा
 केसाक्पा, याम्बक चोकम मेन्छूकना,
 कुयेम्बा कूमेन केसीव केसीम् कापो
 काप्पो केरेकरेन युक वा ।

साकेवामा नु हिन्जाविच्छाहा केरेकरे
 खुन्छी ओमेम चोमेम नू फासिङमा
 खोकेदेप्पा युक वा । मेखिम केलक्प नू
 मेनलक्के केवाबा मालाम केवोङ्वा
 केरेक अङेक्वा:ओ कुदङ्ब साम्जिक
 ताङ्सेप युक वा ।

केरेक याप्मीरे नित्शाम केखोब यूक वा ।
 नित्छाम युकसीङ्ला तेन धारिक हावा
 खोकेदेप्पा युक वा । युकसीङ्ला
 ताकफा देन निच्छाम केरेकरे
 खोमाईपोङ्बा यूक वा । मुजोकलूङ
 नित्छाम नी फगर ताकफा इस्सीक
 केरेकरे कुदङ्बा खोमा पोङ्बा पान वा ।

मेन्छामगेन नाहेन कूसम केच्छे नू
 मेन्छामगेन युक नू आपूङ्गीहा केजम्ब
 चोकमा लेप्माङ नित्साम सेमा
 चोकमाबोङ । हेक्याङ नीच्छाम लाममी
 लाजे, सूवाङ् नू साम्योक चूमलूङ हाओ
 नीङ्वा हामा नू चूमदेङ फोमा
 चोकमावोङ् । सनारूङ फोसे काप
 यकपाङगेन संजूमभो कुफासिङ्हा
 फोदेत । आभाङे साहा आखतम्ब
 निच्छाम पिमासीताङ्बा पानिन मा पारे
 चोकमकेदेप्पा युक वा ।

केरेक याप्पीसाहा आभाडे साक्थीम
लामओ लकलोमा मेखोवा, कुविलाम
खिजोवाजो चोकमनू ओखेल्वा सिकुम
नीङ्ग्वारेन चइतूवा चिगकधारा खोमा,
कप्पा केखोव युक वा ।

केरेक याप्पी साओ, थिकिल्ले, सिकुम
निङ्ग्वालाम, साक्थीम चोलाम, इतूबा
चइत चोगूवा याम्बकलाम खोसूबा
नाजड चिगाकहारेन कुसेप खूनेइ केखोव
युक वा ।

कड पान्छिन् सकओ पःपा युक्हा करेक
याम्मी सावारे साम्जिक नू वे वे लाजे
थिम हाओ तङ्गेम पोङ्वा वा ।

केरेक याप्पीओ सम्जीककेन इलेड कुवो
यूड, हेकतम्ब सङ्जूडओ युडमाडरक
नाजन फोमा सूकतेन ।

आभाडे यूक नू आपूङगी लाम
लोकमेल्ले वे हारेन खून्छी युक नू
आपूङगी युक आङ् इप्पा सूकमा पोड ।
युकफूङगेन सङ्जूमरेन् कूवे, सङ्जूमगेन
तङ्गेम नू वे याम्पीहा चाहावा केजोकपा
पानहाई चोगुल्लेरक खासेनदीड कुवे
सिगाड वामा पोडबा ।

अख्तेम्बा मेन्छामयुक नू आपूङगी लक
हा कापयाकपाङ्गेन निङ्वा नू कुसोक
तकलेङ् स्वोमेदेत्तनेन्बा पान वा ।

एतिनाड लाजे, लूप नु मनारे कड
पान्छिनसक ओ केबप्पा युक्हानू
आपुङगी लाम्हा फेत्लामा कुसौकरे
कीगर खेड ईस्सीक याम्वक चोक्से
कड मेन्छाम्युक पान्छिन ईन् तडगाम
चोकमा मेनुनेन् ।

इसैक पुस्तक - ६९/०५४